

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Bertus Boivin / Eric van der Bilt
in samenwerking met Lukas Hoven

10

Fietstocht

Hoog en droog langs de Drentsche Aa

Vanaf vandaag gaat u met andere ogen naar de diepjes in het stroomdal van de Drentsche Aa kijken. Het zijn meer dan kleine stroompjes in een prachtig natuurgebied, eens blijken het de levensaders van de streek te zijn geweest. En u zult zien dat natuurterreinen als Kampsheide, de Gasterse Duinen en het Ballooërveld lang niet zo 'puur natuur' zijn als je op het eerste en tweede gezicht zou denken. Meer dan tweeduizend jaar geleden juist de plekken bij uitstek waar de prehistorische mens hoog en droog kon wonen en werken. De zandige grond was er los genoeg om te kunnen bewerken. Pas toen men de techniek voldoende onder de knie had om ook de veel zwaardere, veel vruchtbaardere gronden te bewerken en te bebouwen, verhuisden de boeren in de vroege Middeleeuwen naar de huidige dorpen als Balloo, Loon, Taarlo, Gasteren en Rolde om er nieuwe essen aan te leggen.

1 Rij door de Kloosterstraat (rechts van het Drents Museum) en de Stationsstraat via het fiets-tunneltje links van het station richting Loon/Rolde. U bent op de Vredeveldseweg. Voorbij het bosje gaat u linksaf de Platolaan in, rechts aanhouden naar de Homeruslaan. Neem bijna aan het

door de troepen van bisschop Bernhard van Galen van Munster, bijgenaamd Bommen Berend. Hij was op doortocht naar Groningen. Het schansje was nét groot genoeg om er de tent van de aanvoerder te kunnen neerzetten.

In 1965 werd een verbindingskanaal tussen het 'genormaliseerde' Deurzerdiep en het Noord-Willemskanaal gegraven. Het gevolg van deze ingreep is dat het oorspronkelijke Deurzerdiepje hier in de weilanden weer helemaal opnieuw moet beginnen. Staatsbosbeheer is hier de oorspronkelijke loop van het Deurzerdiep aan het reconstrueren.

2 Voorbij de bruggetjes rijdt u langs het oude tracé van de spoorlijn Assen-Stadskanaal. Het fietspad gaat de spoorbaan over en u krijgt spoedig daarna links een weilandje. Neem aan het eind ervan het zandpad linksaf.

In 1948 kocht Het Drentse Landschap Kampsheide voor bijna 14 duizend gulden van de familie Oldenhuis Gratama. Daarmee was het het eerste terrein van de stichting. U vindt er heideveldjes, kletsnatte stukken heide, een ven, jeneverbesstruwelen, strubben, natte made-landen, houtwallepjes en oud eiken- en beukenbos, maar Kampsheide is méér dan een 'gewoon' natuurgebied. Van

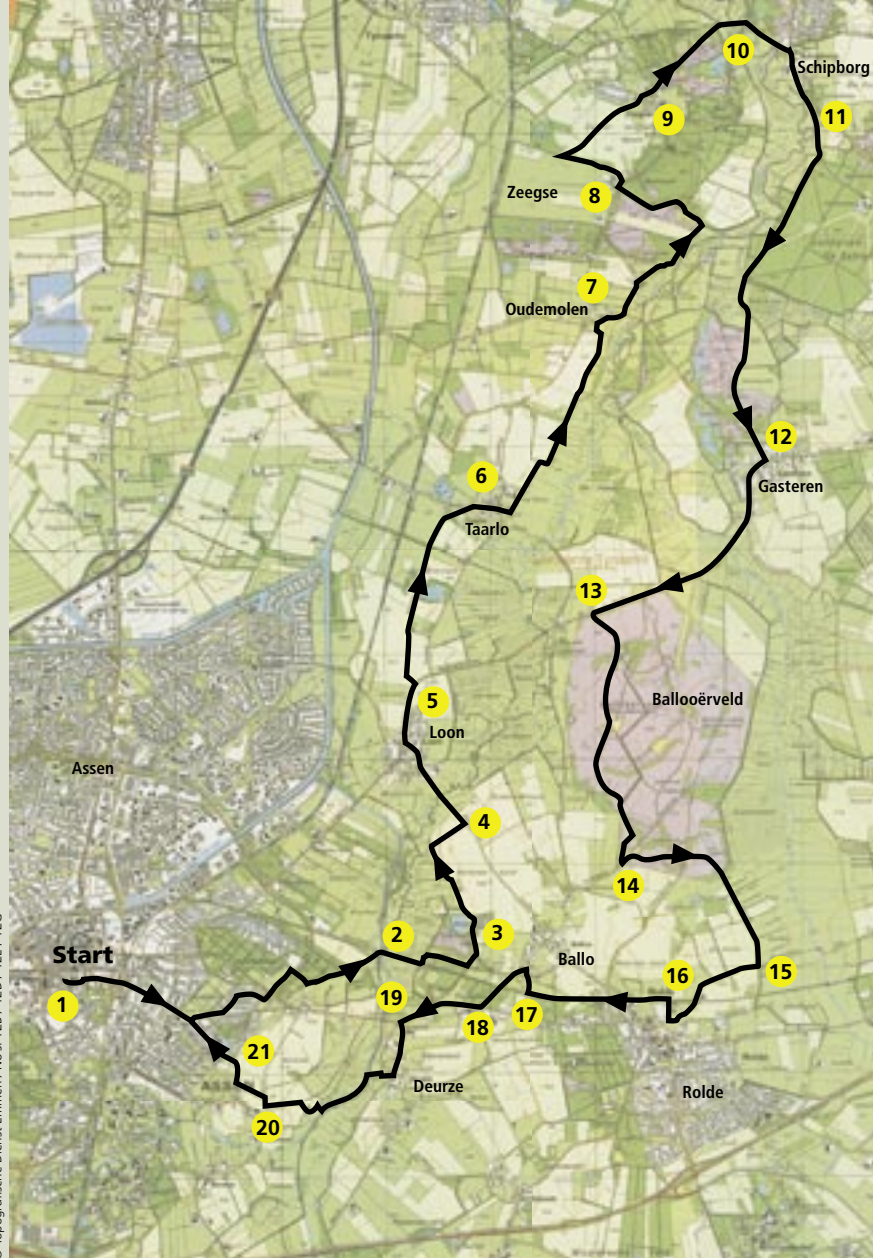

Foto: Andre Brasse

Poepenhemeltje

eind rechts het fietspad richting Balloo. Via twee tunneltjes komt u buiten de stad in het stroomdal van de Drentsche Aa.

Het schouwpad brengt u naar het Van Galen-schansje, in Assen doorgaans het Poepenhemeltje genoemd. De kleine versterking aan de oever van het Deurzerdiep werd in 1672 opgeworpen

© Topografische Dienst Emmen / No.s. 12B / 12D / 12E / 12F / 12G

Foto: Joop van de Mierbeil

Startpunt De Brink in het centrum van Assen.

Lengte route Circa 40 km (U kunt de route halveren door in Taarlo bij paddestoel 22739 richting Balloo te gaan. Ga daarna bij de doorgaande weg Gasteren-Loon even linksaf. U pikt de route daar bij punt 13 weer op.)

Begaanbaarheid paden

Op een aantal punten gaat de route een stukje over onverharde zandwegen (2, 3 en 5 in de beschrijving).

Benodigde tijd 4 à 5 uur.

Openbaar vervoer
NS-station Assen.

Fietsverhuur

Stationsrijwielstalling Assen,
Stationsplein 1, 9401 LB Assen,
(0592) 31 04 24,
info@grootjans.com
www.fietsverhuurdrenthe.nl

circa 3500 tot in het begin van de jaartelling is dit gebied op de beekdalflank van het Deurzer- en Loonerdiep zo goed als zeker permanent bewoond geweest. Prehistorische graven verraden tot op de dag van vandaag hun aanwezigheid. Daarna verplaatste de menselijke activiteit naar de hogere, zwaardere gronden richting Balloo en Rolde. Op Kampsheide liggen 44 grafheuvels van het Neolithicum tot en met de ijzertijd. Archeologen vonden er verder een urnenveld en celtic fields, akkertjes uit de ijzertijd.

3 Hou het informatiebord van Het Drentse Landschap aan uw linkerhand en volg rechtdoor het pad tussen Kampsheide en de Ballooër esch. U gaat via het raster het natuurterrein op. Loop rechtdoor (fiets aan de hand). U verlaat Kampsheide via het raster en gaat rechtdoor over het zand-

pad naar het hunebed.

Op het veld moet u bij het ven even linksaf het pad een eindje op lopen. Links van het paadje ligt een aantal imposante grafheuvels uit de middenbronstijd (1800-1100 v.Chr.). Het zijn zogeheten meerperiodenheuvels die minstens drie keer als begraaftplaats zijn gebruikt. Steeds werden de heuvels een stukje hoger en breder. Het pad brengt u vervolgens langs hunebed D16. In 1871 schonk de boermarke van Balloo hem aan de provincie om 'op deze wijze iets bij te dragen om een zoo eerbiedwaardig gedenkteken der grijze oudheid voor de slooping te bewaren en aan de nakomelingschap over te leveren'. De provincie Drenthe heeft het beheer van haar archeologische monumenten enkele jaren geleden overgedragen aan Het Drentse Landschap. Het zandpad volgt de grens van es en beekdal met soms hoogteverschillen van zo'n vijf meter.

4 Het zandpad langs de es komt op de Ballooërweg uit.

Ga linksaf naar Loon. Middenin het dorp neemt u rechtsaf de Gasterenseweg.

5 In de flauwe bocht gaat u linksaf de ruilverkavelingsweg op, de Heirweg. Voorbij het hunebed wordt het een zandpad.

Hunebed D15 hoog op de Looner esch werd voor het eerst vermeld in de Landbeschrijving van Arend van Slichtenhorst die het had over 'het reusen-bed bij 't Clooster van Assen'. Het bijzondere van dit hunebed is dat zowel de ingangstenen als de ring van 23 kranstenen nog aanwezig zijn.

6 In Taarlo aangekomen gaat u rechtsaf, dan de weg oversteken en linksaf het fietspad langs 't Loo op.

7 Het fietspad komt uit in Oudemolen. U gaat daar rechtsaf en vervolgens linksaf bij paddestoel 23505, de Molensteeg.

Neem vervolgens het fietspad.

Loop een van de paadjes rechts van het pad even in om het Oudemolensche Diep met eigen ogen te zien: het kronkelende diepje, het heldere water, planten die meebuigen met de stroom, visjes in het water. Staatsbosbeheer maait en hooit deze groenlanden regelmatig om ze verder te versralen en zo steeds meer van de oorspronkelijke schraallandvegetatie terug te krijgen.

8 Het fietspad komt op de doorgaande weg uit. Hier even rechtsaf richting Zeegse en daarna bij wegwijzer 13500 linksaf het fietspad op. Neem vervolgens op de driesprong het fietspad rechtsaf over de Zuideresch naar Zeegse.

9 In Zeegse steekt u de weg over. U bent op de Schipborgerweg. Volg deze tot de brug over de Drentsche Aa.

10 Over de brug houdt u rechtsaan. Ga op de driesprong rechtsaf.

11 In de bocht bij de parkeerplaats langs het Schipborgsche Diep neemt u bij paddestoel 20897 het fietspad langs de Schapendrift.

Zet aan het eind van het heideveld ter hoogte van de aluminium wegwijzer naar het hunebed uw fiets even bij het raster om een kijkje in de Gasterse Duinen van Het Drentse Landschap te nemen, een van de mooiste heide- en stuifzandgebieden van Drenthe. Het terrein ligt ingeklemd tussen het Gastersche Diep en het Anlooër diepje. Hunebed D10 bewijst dat de mens zich al minstens 5000 jaar met de Gasterse Duinen heeft beziggehouden. Interessant zijn de oude karrensporen die nog steeds diepe voren door het heide trekken. Vanaf de Middeleeuwen liep een van de belangrijkste verkeersverbindingen van Noord-Nederland door de Gasterse Duinen. Het was een

foto: Joop van de Merbel

Ballooër esch

onderdeel van de oude handelsroute van Groningen via Rolde naar Coevorden.

12 Fietspad en Schapendrift komen uit op de Oudemolensweg. Daar gaat u linksaf Gasteren in. Op de kruising middenin het dorp gaat u rechtsaf. Buiten Gasteren brengt het fietspad u langs het Ballooërveld.

13 Voorbij het plaatsnaambord Ballooërveld steekt u bij wegwijzer 64648 de weg over en gaat u het veld op. Volg het schelpenpad tot aan het eind.

Met zijn 370 hectare hoort het Ballooërveld tot de grotere Drentse natuurterreinen. De aanwijzing tot militair oefenterrein in 1918 zorgde ervoor dat het veld aan ontginning kon ontsnappen. Net als eerder op Kampsheide en in de Gasterse Duinen heeft ook het Ballooërveld een lange geschiede-

Foto: Paul Paris

Karrensproten over het Ballooërveld

nis van menselijke activiteit. Er liggen meer dan veertig grafheuvels op het veld. De meeste liggen aan het eind van het schelpenpad aan de zuidkant van het veld. De mensen gaven het vroeger de naam Mandenberg. De grafheuvels zijn in gebruik geweest tussen 2900 v.Chr. en het begin van de jaartelling. Ook zijn er urnenvelden en celtic fields aangetroffen. Net als door de Gasterse duinen lopen er ook duidelijk zichtbaar brede rijen karrensproten over het Ballooërveld.

14 Aan het eind van het pad gaat u linksaf een volgend schelpenfietspad op. Het komt uit op de Koelandsdijk. Het zandpad wordt een asfaltweg.

15 Neem op de Koelandsdijk de eerste weg rechts. Deze brengt u naar Rolde. Ga bij paddestoel 23510 linksaf de voormalige

spoorbaan over. Neem de eerste weg rechts, dan nog een keer rechtsaf en u bent bij de twee Rolder hunebedden.

De 'tweeling' hunebedden D17 en D18 van Rolde zijn de bekendste Drentse hunebedden. In 1905 stonden ze samen met de ruïne van Brederode en een paar musea als enige archeologische bezienswaardigheden van Nederland in de beroemde Baedeker-reisgids. Rond 1870 kwamen beide Rolder hunebedden voor een bedrag van in totaal 150 gulden in het bezit van het Rijk.

16 Voorbij de hunebedden neemt u het fietspad linksaf. Steek de Balloërstraat over en blijf het fietspad volgen.

Voorbij de Balloërstraat kunt u na enkele tientallen meters te voet even linksaf de Balloërkuil bekijken. Het verhaal wil dat hier in de Middeleeuwen de Etstoel,

het hoogste Drentse rechtscollege in de openlucht vergaderd heeft. Om deze reden kocht de provincie de kuil in 1847. De aankoop was echter omstre- den want in Rolde en Balloo wist men te vertellen dat de 'echte' Balloërkuil veel verder naar het westen gelegen heeft. Het zou de Drostenkuil bij de voormalige spoorwegovergang ten westen van Kampsheide zijn geweest. Onderzoek bij de 'officiële' Balloërkuil lijkt hen in het gelijk te stellen, want het blijkt een stuifzandkuil te zijn die pas aan het eind van de Middeleeuwen ontstaan is.

17 Het fietspad maakt een bocht naar rechts en brengt u het dorp Balloo in. Ga even linksaf en dan bij paddestoel 21566 weer linksaf. Op de driesprong links aanhouden en u bent op de Tumuliboslaan.

In 1856 kocht de provincie Drenthe het Tumulibos om de grafheuvels van de ondergang te redden toen er in de buurt op grote schaal ontgonnen werd. De circa dertig grafheuvels in het bos zijn zogeheten brandheuvels uit de ijzertijd. Ze werden opgeworpen op de plaats waar de dode op een brandstapel gecremeerd was.

18 Neem aan het eind van de Tumuliboslaan het fietspad rechtsaf naar Assen.

Aan de overkant van het bos ligt naast

het Tumulibos een hoge grafheuvel in het weiland. Hij wordt de Offerberg genoemd en stamt waarschijnlijk ook uit de ijzertijd, hoewel dit soort hoge heuvels meestal uit de bronstijd komen. Voorbij de Offerberg ziet u tussen de bomen boerderij Kamps liggen. Enkele jaren geleden kon Het Drentse Landschap deze oude boerderij laten restaureren. De gebinten stammen uit 1588. Bijzonder is de voorgevel waarin het oude vakwerk opgevuld is met metselwerk.

19 Bij café De Aanleg gaat u linksaf het dorp Deurze in. Vervolgens neemt u in het dorp bij paddestoel 23535 het fietspad naar Assen. Direct over de brug is een stukje van de oorspronkelijke loop van het Deurzerdiep goed zichtbaar.

20 Het fietspad komt op de weg Schieven uit. U gaat even rechts en neemt dan linksaf het betonfietspad dat u naar het eind van de Vredeveldseweg brengt.

21 Via de Vredeveldseweg, het fietstunneltje, de Stationsstraat en de Kloosterstraat fietst u terug naar het startpunt.

(Met dank aan Roelof Huisman voor het controleren van de route)

Het Drentse Landschap

© Stichting 'Het Drentse Landschap' (september 2005)

Bezoekadres: Kloosterstraat 5 – 9401 KD Assen – Postadres: Postbus 83 – 9400 AB Assen
Tel. (0592) 31 35 52 – e-mail: mail@drentslandschap.nl